

Stab och medlemsdialog
Louise Marcelius, 08-677 28 27
louise.marcelius@energiforetagen.se

kn.remissvar@regeringskansliet.se,
kn.e.remissvar@regeringskansliet.se
kopia: sigrid.granstrom@regeringskansliet.se.

Remiss av rapporten Oschyssta affärsmetoder – en rapport med författningsförslag

Energiföretagen Sverige samlar och ger röst åt omkring 400 företag som producerar, distribuerar, säljer och lagrar energi. Vårt mål är att utifrån kunskap, en helhetssyn på energisystemet och i samverkan med vår omgivning, utveckla energibranschen – till nytta för alla.

Generella synpunkter

Energiföretagen ser mycket positivt på att Energimarknadsinspektionen (Ei) på senare år lagt resurser på att försöka stävja oschyssta affärsmetoder på elhandelsmarknaden. Det är ett viktigt fokusområde i synnerhet för kunderna, men även för att skapa lika spelregler på marknaden för branschens aktörer.

Ett viktigt ingångsvärde för utvecklingen av regelverket är att prioritera åtgärder som innebär att problemen för kunderna aldrig uppstår. Om det t.ex. går att hitta lösningar som motverkar oschysst beteende i samband med att kunderna ska teckna avtal är det att föredra jämfört med att komma med reaktiva åtgärder då kunden redan hamnat i bekymmer hos ett oschysst elhandelsföretag.

Det är också viktigt att ta i beaktande att de flesta elhandelsföretagen på marknaden sköter sig väl. Det är dessa aktörer som skyndsamt kommer att anpassa sig till de nya regler som införs och införa alla de nya rutiner som krävs. Det fåtal aktörer som är orsaken till att nya regler behövs kommer endast om det finns tydliga sanktioner med kännbara konsekvenser att rätta sig efter nu gällande och tillkommande regler.

Energiföretagen vill framhålla lagreglering av standardiserad fullmakt och fullmaktshantering som en potentiell framgångsfaktor för att komma till rätta med oschysst beteende. Det skulle bli betydligt svårare för oseriösa aktörer att komma åt de kunduppgifter som behövs för att göra ett byte av elhandelsföretag om tillgången till uppgifterna styrs upp via en standardfullmakt och att kundens identitet verifieras på ett säkert sätt. Det skulle medföra att elhandels- och elnätsföretag kan neka förfrågningar om kunduppgifter ifrån aktörer som inte använder den standardiserade fullmakten.

Specifika kommentarer

Leverantör av mellanhandstjänster

Energiföretagen håller med om Eis slutsats att det finns risk för att kunder får bristfällig eller ingen information om avtalsvillkoren när det finns en leverantör av mellanhandstjänster som agerar ombud för kunden. Samt att denna risk även finns när fakturering av elhandelsföretagets leverans sker med en aktör som mellanhand mellan elhandelsföretag och kund.

Det är även olyckligt för elmarknaden om spelreglerna är olika för aktörer som av kunderna uppfattas som konkurrenter (mellanhänder respektive elhandelsföretag).

Det är dock svårt att fullt ut genomskåda konsekvenserna av Eis förslag. De extra krav som läggs på mellanhänderna innebär såvitt Energiföretagen förstår att viss information kommer att lämnas dubbelt, dvs både av mellanhand och av elhandelsföretag. Det kommer inte att ske någon samordning mellan dessa aktörer och informationen kommer troligtvis till viss del att skilja sig åt trots att den ska uppfylla samma informationskrav. Det kan förvirra kunden. Lika illa är det om informationskraven innebär att mellanhanden övertar viss del av elhandlarens kommunikation med kunden. Då finns det verkligen utrymme för att agera oschysst och förvilla.

På senare år har oschyssta aktörer börjat att jobba i "sekvens" där man genom att överta fullmakter eller utföra olika delar i avtalet med kunden inte i alla delar blir att betrakta som elhandlare enligt lagstiftningen och därmed inte kan förmås att följa t.ex. ellagens regler. Det är oklart huruvida detta systematiska försök att undkomma regelverket hindras genom den nya regleringen kring mellanhänder.

Ångerrätt för mikroföretag

Energiföretagen är positiva till att Ei uppmärksammar sårbarheten hos mindre näringsidkare eftersom företag inte åtnjuter samma skydd som konsumenter. Samtidigt är det viktigt att ett utvidgat kundskydd träffar rätt.

Energiföretagen har återkommande i dialog med Ei påtalat att de företagskunder som behöver ett skydd i första hand är företag som är konsumentlika till sin natur, t.ex. enskilda firmor. Det saknas däremot anledning att ge större företag, som är mer jämbördiga med elhandelsföretaget i storlek, resurser och omsättning, ett utökat skydd.

EU-kommissionens definition "mikroföretag", som för närvarande används i olika sammanhang, träffar t.ex. helt fel i och med att den avser företag med färre än 10 anställda och vars årsomsättning och/eller årliga balansomslutning inte överstiger 2 miljoner euro. Ei har själva konstaterat att den definitionen innebär att cirka 96 procent av alla företag i Sverige är mikroföretag.

Ei har visserligen i sitt förslag gett utrymme för att avtala bort ångerrätten gentemot mikroföretag med en årlig elförbrukning eller en förväntad årlig elförbrukning som överstiger 200 000 kWh. Men det finns ett problem i sig med att identifiera vilka kunder som ska omfattas av ångerrätten.

Energiföretagen frågar sig hur hanteringen skulle gå till praktiskt. Om en annan kundgrupp än konsumentkunder får ångerrätt – hur ska elhandelsföretaget identifiera att en kund hör till gruppen? Med aktiva kunder på elmarknaden blir en stor andel av nya avtal som ingås avtal mellan kunden och en elhandlare kunden inte redan är kund hos. Elhandelsföretaget måste då förlita sig på kundens uppgifter om hur stor förbrukningen är för att kunna avgöra om kunden tillhör gruppen som ska ha ångerrätt eller inte. Det blir en osäkerhetsfaktor för rutiner och processer som inte är önskvärd. Detta behöver också redas ut snabbt eftersom ångerfristen inte börjar löpa förrän kunden fått reda på att den har rätt att ångra sig.

Energiföretagen har svårt att se att införandet av ångerrätten skulle komma till rätta med oschysst beteende på marknaden. Ett troligt scenario är att oschyssta aktörer struntar i att informera mikroföretag om att de har ångerrätt. Visserligen innebär det en lång tid som kunden legalt har möjlighet att ångra sig. Energiföretagen ser dock ett problem för kundgruppen att få igenom sin rätt att ångra sig, särskilt mot bakgrund av att kundgruppen i övrig lagstiftning inte har konsumentskyddsbestämmelser i ryggen.

Om en utökad ångerrätt trots allt ska införas, som träffar små konsumentlika näringsidkare, är det bättre med en tydlig förbrukningsgräns som är lägre, men där det inte går att avtala bort ångerrätten. En lämplig gräns skulle kunna vara 100.000 kWh per år, som är en gräns som också återkommer på Elpriskollen. Problematiken som ovan redovisats med att identifiera vilka kunder utöver konsumentkunder som ska ha ångerrätt samt att tillse att dessa i realiteten får ångerrätt även av ochyssta aktörer kvarstår dock även med denna förbrukningsgräns.

Om en förbrukningsgräns införs behöver det, oavsett om det rör sig om 200.000 kWh eller någon annan gräns, tydliggöras om det gäller per avtal eller per kund. Det förekommer att kunder tecknar avtal för flera anläggningar samtidigt.

Möjligheten att pausa ett byte av elhandelsföretag

Energiföretagen noterar att Ei valt att inte gå fram med något förslag kring att pausa ett byte av elhandelsföretag. Energiföretagen har fört dialog med den finska branschorganisationen kring införandet av en dylik paus i Finland. Även om det finns signaler om att införandet haft positiva effekter i Finland saknas egentligen underlag för att dra några mer långtgående slutsatser.

Det är värt att notera att elhandelskunder i Finland själva ansvarar för att de endast pauser ett byte av elhandelsföretag i det fall det finns legala skäl att bytet

ska återgå. Om korrekta leverantörsbyten pausas skulle det kunna leda till oönskade ekonomiska konsekvenser för kunderna.

Energiföretagen instämmer i Eis slutsats att det inte finns anledning att gå vidare med reglering kring pausat byte av elhandelsföretag.

Anmälnings- och rapporteringsskyldighet

Energiföretagen är positiva till anmälningsplikt. Precis som Ei konstaterar utgör uppgifter om antalet kunder emellertid uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden, vilket regleras i sekretesslagstiftningen. Det är också av stor vikt att Ei ser till att den information som inhämtas hanteras på ett säkert sätt. Energiföretagen anser att det är lämpligt att, som Ei föreslår, föreskrifter tas fram för att reglera vilka uppgifter som ska anmälas.

För att uppnå det syfte som Ei eftersträvar, dvs. att få bättre kontroll på information om vilka aktörer som agerar på marknaden och hur många kunder dessa har, anser Energiföretagen att även balansansvariga ska omfattas av kravet.

Fullmakter

Energiföretagen vill framhålla fullmaktshanteringen som det viktigaste området att ta ett större grepp kring för att motverka oschyssta affärsmetoder. Att införa reglering som hindrar att problem uppstår bör vara i fokus jämfört med att införa rutiner för hur man hanterar problem när de redan uppstått.

Energiföretagen är positiva till samtliga de förslag Ei lämnat kring fullmakt. Ei anger bland annat i sitt förslag att fullmakt ska accepteras skriftligen. Det är bra, men just i det fallet anser Energiföretagen att några av de metoder för skriftlig signatur som anges inte är tillräckligt säkra, tex. sms. Det är inte säkert att den som signerar via mobil verkligen är rätt avtalspart.

Föreningen vill se en mer långtgående reglering av fullmaktsanvändningen, bland annat genom införandet av en standardfullmakt och än mer tydliga krav på verifiering av att det är rätt kund, t.ex. genom krav på att kunden ska identifieras genom bank-ID. Ei har i dialog med branschen efterfrågat branschlösningar för att ta fram en standardiserad fullmaktshantering. Efter utredning av frågan har Energiföretagen emellertid insett att det inte skulle vara möjligt eller tillräckligt att införa en sådan branschinitierad lösning, eftersom det sannolikt främst är aktörer som redan sköter sig som skulle acceptera att använda branschstandarderna. Gentemot oschyssta aktörer är det enbart tvingande lagreglering som är tillräckligt. Energiföretagen anser därför att ett lagkrav på att använda en standardiserad fullmakt är den bästa lösningen, för att säkerställa att alla aktörer i branschen bemöter kunder med en likadant utformad fullmakt.

Uppsägningstid

Energiföretagen förstår tanken med att hårdare reglera uppsägningstiden. Det finns avarter på marknaden där aktörer har mycket långa, t.o.m. oskäligt långa, uppsägningstider. Det är emellertid viktigt att förstå att produktutbudet påverkas av ett eventuellt införande av en begränsning i uppsägningstiden. Ju kortare

uppsägningstid som medges desto större riskpremie för att kunna erbjuda avtalsformen.

Energiföretagen kan konstatera att Patent- och marknadsdomstolen avgjort ärenden avseende elhandelsföretags uppsägnings- och bindningstider. Rörande uppsägningstid för rörligt avtal har domstolen ansett 3 månaders uppsägningstid som skäligt. Det framstår därmed som att det knappast borde vara aktuellt med en reglerad uppsägningstid som är kortare än så, om lagregleringen dessutom ska omfatta alla avtalsformer.

Det är i sammanhanget viktigt att betänka att elmarknaden för närvarande är under stor utveckling. En ny marknadsreform från EU är på gång, nya aktörer introduceras och spelreglerna för marknadsaktörer är i konstant förändring. Det är då viktigt att inte införa pålagor som riskerar att begränsa utbudet på marknaden.

Avslutande reflektioner

Energiföretagen vill framhålla att en av de viktigaste och mest effektiva åtgärderna för att komma åt oschysst beteende på marknaden borde vara tillsyn från myndigheter och framgångsrika processer i domstol. Att göra mindre förändringar i regelverket som mest medför pålagor för redan schyssta aktörer löser inte i tillräcklig utsträckning de problem med närmast brottsligt beteende som förekommer från ett fåtal oschyssta aktörer på marknaden. Energiföretagen anser att det skulle vara av stort värde att myndigheter såsom Ei och Konsumentverket får utökade medel och legala verktyg för att än mer kraftfullt kunna agera mot oschyssta affärsmetoder.

Åsa Pettersson
Vd Energiföretagen Sverige